

EBRIS

We know
books

SUFERINȚELE BĂTRÂNULUI WERNHER

Manuscris anonim tradus,
rafistolat și comentat de
Gheorghe Săsărman

Cluj-Napoca
2023

SUMAR

Prefață	5
Alifia antihemoroidală.....	17
Deliciile propofolului	35
De ce ți-e frică nu scapi.....	53
Misterul alergiei.....	71
<i>Smartphone</i>	89
Cinci simțuri.....	107
Casa englezului... ..	125
Operația de cataractă.....	141
Cu pași mărunți.....	161
<i>Erhaltungsaufwand</i>	177
O molimă de pomină.....	195
<i>Zeitgeist</i>	215
Ce-i corect e corect!	229
Deviaționism.....	245
Nemurirea	265
Credința.....	279

PREFAȚĂ

Precis nu sunt eu singurul înclinat să afirm că pandemia COVID-19 a schimbat multe nu numai în capete și în suflete, ci și în deprinderile oamenilor, în agenda lor cotidiană, în relațiile lor reciproce. Comerțul *online*, de pildă, a căpătat o răspândire nemaipomenită, tot mai multă lume preferând să comande pe internet o mare varietate de mărfuri, de la produse alimentare la cărți sau mobilă și de la indispensabili la articole electrocasnice sau de lux. Cu urmarea că s-au înmulțit în mod spectaculos serviciile care livrează la domiciliu pachete de tot soiul și de toate dimensiunile, la aprigă concurență cu mesageria poștală, precum și oficiile de predare-primire a coletelor, găzduite ad-hoc în te miri ce dughene cu altă destinație primară. Practic, nu e zi lucrătoare să nu întâlnești pe stradă măcar pe unul dintre harnicii curieri purtând o uniformă viu colorată și cărând colete, în brațe sau cu un căruț. Iar cine locuiește, ca mine, într-un bloc cu multe apartamente la o scară și, pensionar fiind, stă mai mult pe acasă, nu se poate să nu fie solicitat din când în când (și tot mai des!) să ia în primire câte-un pachet pentru vreun vecin tocmai absent la ora livrării. Mai la început, când mi se întâmpla una ca asta, bietul destinatar se simțea jenat, își cerea scuze, ba s-a găsit

chiar unul care ținea cu tot dinadinsul să se revanșeze și mi-a venit la ușă cu un buchet de flori, punându-mă pe mine în încurcătură, fiindcă nu știam cum să-l refuz fără a-l jigni, dar nici să primesc n-aveam de ce – în fond, nu-i făcusem decât un serviciu neînsemnat, de la sine înțeles, și oricare altul în locul meu ar fi procedat la fel. Între timp lumea s-a obișnuit cu acest gen de sprijin mutual, nimeni nu mai crede că ar fi necesar să se scuze, iar unii mai uită până și să mulțumească. La mine în vestibul își așteaptă aproape zi de zi destinatarul cel puțin un colet și nu o dată se adună o adevărată stivă, încât mi-am zis cândva că aş putea deschide aici un oficiu de mesagerie.

Ciudătenia situației se vedește însă abia atunci când se nimerește (destul de rar) să primesc și eu un pachet: conform legii lui Murphy („dacă ceva poate să meargă prost, va merge prost”), curierul vine taman când lipsesc (foarte rar) de acasă! Și dacă mi l-ar lăsa la un vecin nici n-ar fi foarte grav, însă mi s-a întâmplat de câteva ori să mă pomenesc la cutia de scrisori cu un aviz prin care sunt invitat să-mi ridic pachetul de la o prăvălioară situată la dracu-n praznic, sau chiar ca pachetul să-mi fie returnat la expeditor, cu mențiunea că destinatarul n-a putut fi găsit. Ceea ce este de-a dreptul scandalos, întrucât toate firmele de mesagerie te asigură că, în caz de absență a adresantului, se fac încă două tentative în zilele următoare, abia apoi se lasă un aviz, iar înapoierea la trimițător se face numai dacă timp de o săptămână coletul rămâne neridicat.

Acuma să nu credeți cumva că mie mi-ar face plăcere să umblu pe unde și-a înțărcat dracul copiii ca să-mi recuperez coletele, ori că aș avea cine știe ce bucurii perverse dacă produsul comandat de mine s-ar reîntoarce la cel care mi l-a trimis. Mai ales că, în mod normal, livratorul îi comunică expeditorului numărul sub care se pot urmări pe internet fazele și stadiul livrării, ziua și uneori chiar ora probabilă a sosirii coletului la destinație. Numai că există și excepții, sunt firme care nu oferă o asemenea informație sau pretind o taxă specială, iar destinatarul fie că nici nu află acel număr, fie că nu se pricepe să se folosească de el, fie că are oricum ceva mult mai important de făcut și nu-și poate organiza tot programul zilei numai în funcție de primirea unui pachet. Așa se explică frecvența cu care curierii sună la ușa mea, sub braț cu un pachet pentru un vecin, precum și faptul că mi se poate întâmpla chiar și mie, oricât ar părea de ciudat, să ratez momentul mult-așteptatei sosiri.

Cazul pe care vreau să vi-l povestesc în continuare este încă și mai ciudat, dar din cu totul alte pricini. Întorcându-mă eu într-o bună zi de la cumpărături, l-am întâlnit în casa scării pe vecinul meu de palier care, după ce am schimbat obișnuitul salut, mi-a spus că are în păstrare un pachet pentru mine și, descuindu-și ușa apartamentului, mi l-a adus imediat și mi l-a pus în brațe. I-am mulțumit, iar el a încuiat ușa la loc și a coborât scara fără alte comentarii. Am intrat la mine în locuință, mi-am rânduieș cumpărăturile în frigider și în cămară, după care mi-am îndreptat atenția către

pachetul preluat de la vecin. Era un plic țeapăn din carton, de format mare și destul de gros, cu o etichetă pe care erau imprimate numele și adresa mea, precum și unele inscripții încifrate, însă nu se vedea nicăieri nici expeditorul, nici sigla serviciului care livrase plicul. Cum nu-mi aminteam să fi comandat eu ceva în ultima vreme, eram nedumerit, neștiind cum ar fi înțelept să procedez. E drept că, în urmă cu vreo două luni, mai primisem un colet oarecum asemănător, dar acela avea ca expeditor o editură obscură, iar în el – o carte însoțită de o scrisoare și de un mandat poștal. Prin scrisoare îmi era oferită cartea și se lăsa la latitudinea mea să decid dacă vreau să o privesc ca pe un cadou, sau dacă accept să-i achit prețul – în jur de douăzeci de euro, parcă – folosind datele (bancă, cont, titular) de pe mandat. Era un tertip cunoscut, despre care citisem și pe internet, și prin care edituri de proastă reputație încercau să supraviețuiască pe spezele unor oameni de bună-credință, care se jenuau să arunce, pur și simplu, plicul cu carte cu tot, dejucând astfel o potlogărie. Chiar și calea pe care editura intrase în posesia numelui meu și a adresei era evident abuzivă: e fapt cunoscut că în internet se practică un comerț înfloritor (dar ilicit) cu date personale. Cu toate acestea, exista un expeditor, care avea măcar franchețea să-și asume identitatea; pe când acum lipseau orice indicii care ar fi putut să îmi sugereze cine anume expediase plicul.

Am mai ezitat un timp, știind eu din relatările presei de cazul scrisorilor preparate cu spori de antrax,

care făcuse vâlvă în Statele Unite după atentatul terorist de la 11 septembrie 2001, și de cel al unor bombe miniaturale menite să explodeze la deschiderea plicului sau a pachetului, poate cel mai cunoscut fiind acela adresat primarului general al Vienei, Helmut Zilk, care la 5 decembrie 1993 s-a rănit astfel și și-a pierdut două degete de la mâna stângă. Dar chibzuind eu mai bine, mi-am zis că la urma urmei n-aveam de ce mă teme, nimeni nu avea vreun motiv să facă din mine o victimă, nu pricinuiseșim nimănui niciun rău, nici nu eram personaj al vieții publice și numele meu nu spunea în Germania absolut nimic omului de pe stradă, cu excepția câtorva zeci ori, poate, sute, câți mi-au citit una sau alta dintre cărțile traduse aici. Am rupt deci banda care fereca plicul și am scos din el un teanc voluminos de coli imprimare și numerotate, prinse într-un dosar. Pe dosar stătea scris în chip de titlu: *Die Leiden des alten Wernher* („Suferințele bătrânului Wernher”). Numele autorului lipsea însă și nu figura nici în paginile de text din dosar, pe care am și început să le răsfoiesc, curios și tot mai intrigat. Mi-am dat repede seama că era vorba de manuscrisul unui volum de proză (poate un roman?) redactat în limba germană, alcătuit (după cum veți vedea) din 16 episoade (sau capitole?); m-am apucat, așadar, să-l citesc cu atenție.

Așa cum rezulta și din titlu, manuscrisul ilustra felurile ipostaze ale neplăcerilor fizice și psihice cu care se vede confruntat un om ajuns la vârsta senectuții – o temă fără îndoială demnă de mai mult interes, mai cu

seamă într-o societate cu o speranță medie de viață în jur de optzeci de ani și cu o proporție crescândă de persoane trecute binișor peste limita zisă a vieții active. Recunosc că în primul moment mi-a părut cam temerară ideea de a parafraza titlul unui roman clasic al literaturii germane¹, dar înaintând cu lectura și familiarizându-mă cu personajul Wernher, am ajuns să admit că nu-i puteam refuza autorului libertatea de a încerca să câștige interesul cititorului printr-o trimitere la un roman celebru, subtil dublată de o reverberație ironică. Ce n-am înțeles însă era de ce tocmai mie îmi fusese trimisă scrierea: de unde mă știa autorul și ce anume aștepta el de la mine? Cu atât mai mult cu cât își păstra anonimatul – așadar, nu voia să-i răspund, nu-l interesa părerea mea, nici măcar nu dorea să-i înapoiez manuscrisul. Îi era, poate, indiferent dacă îl voi citi ori ba, sau credea cumva că mă știe atât de bine, încât era sigur că nu-i voi arunca capodopera la gunoi, nu înainte de a o fi citit până la capăt? De citit am citit-o, într-adevăr, din doască-n doască, dar cum să aflu ce intenții se ascundeau îndărătul acestui gest? M-am gândit că o fi vrând să mă pună la încercare, să vadă cum reacționez și dacă nu mă simt tentat să mă dau eu drept autor, oferind manuscrisul, în numele meu, spre publicare vreunei edituri. Iar gândul acesta nu-mi plăcea chiar deloc!

Lucrul cel mai simplu ar fi fost să mă descotorosesc de toată povestea și să duc coletul așa cum era la con-

---

¹ Johann Wolfgang von Goethe: *Die Leiden des jungen Werther* (*Suferințele tânărului Werther*).

tainerul cu deșeuri de hârtie. Eram convins că, indiferent cine va fi fost autorul, el mai avea, desigur, și alte exemplare, așa că pentru el n-ar fi fost nicio pagubă. N-avea decât să-și ofere el singur manuscrisul la ce editură va crede de cuviință! Și totuși, nu mă înduram nicicum să arunc acea posibilă carte ca pe un teanc oarecare de hârtoage; am lăsat tot dosarul câteva zile pe un raft al bibliotecii, fără să mă pot decide. Până când, într-o dimineață, m-am trezit cu un sentiment straniu: nu mai știam ce visasem, dar avea în mod cert legătură cu manuscrisul și eram sigur că nu-mi voi mai găsi liniștea decât după ce voi izbuti să mă mântui onorabil de acea belea. Era ca și cum mi-ar fi fost încredințat un mesaj tainic, o misiune imposibil de respins, mai presus de voința omenească: scrierea aceea trebuia să apară, să vadă lumina tiparului, indiferent cum și pe ce cale! Iar eu eram cel chemat să ducă treaba până la capăt. Mai întâi mi-a venit să râd, căci îmi păream caraghios: de unde și până unde să ajung eu cvasisuperstițios, să mă conduc adică după un vis – unul pe care nici măcar nu mi-l puteam rechemă în memorie! Era ca și cum aș fi acționat sub imperiul unei comenzi posthipnotice, ceva ce credeam că nu există decât în filme. Ca să mă liniștesc, mi-am spus că asta nu era altceva decât o manifestare a sentimentului de responsabilitate pentru destinul operei unui confrate aflat într-o situație existențială dramatică, de vreme ce a fost nevoit să recurgă la sprijinul unui străin și nici măcar nu-și putea deconspira identitatea. Apoi am găsit soluția: voi trimite unor edituri textul așa

cum îl primisem, împreună cu o scrisoare în care să relatez toată tărașenia. Să se spele cu el pe cap!

Am răsuflat ușurat. Am scanat paginile, le-am convertit într-un fișier în formatul PDF și am descris pe scurt într-o epistolă împrejurările în care mi-a fost dat să devin depozitarul manuscrisului anonim, cu precizarea că nu am nicio pretenție patrimonială și că las în grija editurii să-l identifice pe autor. Mai greu, chiar mult mai greu, a fost să mă decid asupra destinatarului; dar nu în sensul că ar fi complicat să găsești date de contact – lista editurilor de limbă germană din *Wikipedia*, de exemplu, cuprindea numai la litera **A** peste cincizeci de nume, iar fiecare dintre ele avea un *link* la un articol de sine stătător, cu descrierea amănunțită a organizării, istoricului, profilului, programului, autorilor mai importanți și, bineînțeles, cu adresa paginii de internet a editurii, unde doritorii puteau afla tot ce i-ar mai fi interesat. Marea dificultate era pentru mine să le găsesc, dintre cele vreo două mii de edituri existente, pe cele care ar fi fost potrivite cu tematica volumului și, la modul ideal (fiindcă ar fi intrat probabil în discuție peste o sută), pe cele care ar fi părut să ofere șanse maxime de a accepta să publice cartea cu pricina. Prima parte a selecției mi-a luat destul timp, dar după câteva zile aveam un pomelnic cu editurile care aveau în program beletristica, literatura germană contemporană și, mai precis, cartea de proză. Dar abia când am început să le iau la rând, cercetându-le prezența pe WEB, am realizat în ce bucluc mă vârâsem.

Cele mai cunoscute dintre ele, care ar fi avut și logistica necesară pentru a lansa cu succes pe piață volumul unui autor anonim, nici măcar nu aveau o rubrică cu lămuriri pentru cei interesați să le ofere un manuscris. De unde se putea deduce că ele se limitau la autorii lor favoriți, sau lucrau numai cu agențiile literare, sau cu marile concerne editoriale internaționale, specializate în bestselleruri. Altele, dintr-o specie înrudită, deși aveau o rubrică „manuscrite”, sau declarau acolo că, deocamdată, nu mai primesc noi oferte, sau precizau că își rezervă dreptul să li se adreseze ele autorilor pe care îi socotesc demni de interes. Existau bineînțeles și edituri care se arătau dispuse să accepte manuscrite nesolicitate; acestea aveau cam toate același gen de instrucțiuni, concepute parcă anume pentru a descuraja orice nou-venit. Începeau cu asigurarea că primesc cu mare interes și studiază cu atenție fiecare nouă ofertă, o afirmație îmbucurătoare, însă de a cărei sinceritate am ajuns curând să mă îndoiesc. Urma o referire la programul editorial și, pentru a evita orice confuzie, o lungă înșiruire a categoriilor și genurilor din capul locului excluse. Apoi se specifica conținutul obligatoriu al trimiterii: un rezumat de două pagini, un fragment semnificativ de cel mult treizeci de pagini (în niciun caz întregul manuscris!) și o scurtă notă biografică. Iar totul era încununat de avertismentul că, din cauza numărului mare de oferte, examinarea poate dura luni de zile, că se răspunde numai dacă există un interes real, că absența oricărui răspuns echivalează cu un refuz și că revenirile sau intervențiile

telefonice sunt inutile, neluate în considerare și în consecință de evitat.

Am ales două duzini de edituri dintre cele măcar în aparență interesate să-și lărgescă cercul de colaboratori și le-am trimis documentele menționate. Să mă fixez asupra unui fragment tipic mi-a fost relativ ușor, rezumatul l-am încropit eu cumva, însă în loc de notă biografică n-am avut încotro și a trebuit să istorisesc în ce fel am ajuns eu posesorul aceluia manuscris – că doar nu era să scornesc o viață și o operă despre care n-aveam nici cea mai vagă idee! Veți spune că n-a fost foarte corect din partea mea, că ar fi trebuit să trimit oferta doar unei singure edituri, să aștept răspunsul și doar în cazul unui refuz să mă adresez alteia. În principiu aveți dreptate, numai că în felul acesta – întrucât, așa cum v-am spus, până să vină un răspuns trec luni de zile, în caz că primești vreunul – demersurile mele către cele 24 de edituri, puse cap la cap, s-ar fi întins pe cel puțin șase ani. Și, cinstit vorbind, de atâta perseverență nu mă simțeam în stare. De altfel, sunt sigur că așa procedează mulți alți clienți ai editurilor, mai ales cei aflați la primele tentative și lipsiți încă de un nume care să le deschidă orice uși. Căci, între noi fie vorba, nu numai românul s-a născut poet: germanii se consideră chiar *ein Volk der Dichter und Denker*, „un popor de poeți și cugetători”. Evident că asta și explică, măcar în parte, puzderia de manuscrise care invadează zi de zi redacțiile, imposibilitatea acestora de a răspunde prompt la oferte, precum și măsurile luate de cele mai râvnite dintre

ele, de a se baricada îndărătul unor ziduri virtuale dar inexpugnabile – printre altele, prin inventarea agenției literare, ca stație de triere interpusă (printr-un ingenios *outsourcing*) între oastea de grafomani și templul fără de prihană al literaturii, în care nu oricine este chemat să se prosterneze. Pe de altă parte, e greu de spus ce a fost mai întâi: îndârjirea cu care editurile se înconjoară cu fortificații impenetrabile, sau năravul autorilor în devenire de a trimite aceeași ofertă la cât mai multe edituri concomitent, două fenomene care se condiționează și se stimulează reciproc în asemenea măsură, încât nu se mai știe care e cauza și care efectul. Cam ca în povestea cu oul și găina.

Am trimis deci ofertele și am așteptat. Trei edituri mi-au adus la cunoștință că textul propus nu se potrivește cu profilul sau cu programul lor. Alte patru sau cinci mi-au comunicat că planul lor de apariții pentru următorii ani este complet. Iar de la alte două sau trei mi s-a răspuns că volumul nu poate fi publicat sub egida lor și că, din cauza numărului mare de oferte care se cer analizate, n-au timp pentru o argumentare fie și sumară a refuzului. Textele trimise de mine nu păreau să fi fost realmente citite decât în două edituri: una îmi scria cu indignare și cu o lipsă totală de umor că e o impietate să iei în derâdere chiar și numai titlul unui roman care ține de fondul de aur al literaturii universale, cealaltă mă sfătuia să renunț la „schema răsuflată” de a-mi prezenta scrierea drept operă a altcuiva – sau, dacă era chiar așa, atunci să-l îndemn pe adevăratul autor să-și asume pa-